

2014-mut Inatsisartut aningaasanut inatsisissaannut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq)

(Aappassaaneerera)

Piffissap Aningaasanut Inatsissatut siunnersuutip siullermeernerata aappassaaneerneratalu akornanniittup paatsuugassaannngitsumik takutippaa maannakkut Naalakkersuisuusut politikikkut pingaarnersiuisinnaannngitsut taamatullu eqqortunik eqqasaatigilluakkanillu aalajangiinissamut piginnaasaqannginneq inuiaqatigiinnut akisoorujussuannngorsinnaavoq.

Naalakkersuisut aalajangiusimavaat 2014-mi 2015-milu amingartooruteqartoqassasoq kiisalu 2016-mi 2017-milu sinneqartooruteqartoqarluni, naggataatigut piffissaq tamaat oqimaatigiiisilerlugu. Tunngaviusumik tamatumunnga Demokraatini isumaqataavugut, takusinnaavarpulli suut piumasaqaataassanersut Naalakkersuisut paasisimangikkaat. Paasinarpoq oqarluartaarnerinnaasoq erfattumillu isummesornerusoq.

Kingumut qivialaarutsigu kingullermik Siumup pissaanermik tigungmiaqarsimanagera oqarnitsinnut uppernarsaataassaaq annertoq. Ataqu kingumut qivialaarlanga.

2006-mi ukiup aallartisimalernerani taamani naalakkersuisoqatigiit Siumumit siuttuuffigineqartut Aningaasanut Inatsisissaq siulleq akueraat. Aningaasanut Inatsisissami tassani missingersuutigineqarpoq 51,2 millioner koruuninik amingartooruteqartoqassasoq Ukiulli missingersersuusiorfiusut ajunngillat. 2007-mi missingersuutigineqarpoq 109,8 millioner koruuninik amingartooruteqartoqassasoq tamatumalu kingorna Siumup suleqataasalu taggippaat amingartoorutit sinneqartoorutinngorumaartut. 2008-mi 47,5 millioner koruuninik sinneqartuussasugut taggippaat kiisalu 2009-mi 61,7 millioner koruuninik aamma sinneqartoorumaartugut taggillugu.

Tassa ullumikkutorluinnaq iliortoqarpoq. Aallartissaagut ukiuni marlunni amingartooruteqarluta taakkuli malitseqassapput ukiunik marlunnik sinneqartoorfiusunik. 2006-mi pilersaarut

eqqarsaallu taamaappoq maannakkullu naalakkersuisoqatigiittut politikikkikut pingaarnersiuinerminni aamma taamatorluinnaq pilersaaruteqarput eqqarsarlutillu. Ataguli kingumut qiviarluta takulaariartigut 2006-mi Siumup pilersaarutini piviusunngortissimaneraa.

2006-mi Siumup missinersuutigaa 51,2 millioner koruuninik amingartoortoqassasoq. Siumut nuannaarsimassaqaq paasinarsimmat ukioq aningorneqarsimasoq 39,8 millioner koruuninik sinneqartooruteqarluni.

2007-mili taama iluatsitsisoqartiginngilaq. Siumup 2006-mi taggippaa 109,8 millioner koruuninik amingartoorteqartoqassasoq. Inerneraali 266,7 millioner koruuninik amingartoorteqarneq.

2008-mi suli ajorneruvoq. 2006-mi Siumup siulittuutigaa ukioq taanna aningaasarsiorneq mumikkumaartoq taamaattumik missingersuusiorpoq 47,5 millioner koruuninik sinneqartoortussanngorluni. Inerneraali 317 millioner koruuninik amingartoorteqarneq.

2009-mi Siumup siulittuutai illaruaatissaannanngorput. 2006-mi tikkuarpaat 2009-mi 61,7 millioner koruuninik sinneqartoortoqarumaartoq. Inerneraali 950 millioner koruunit missaannik amingartoorteqarneq. Eqqortorli pillugu oqaatigineqassaaq aningaasat pinngormata sukkasuumik taarsigassarsisariaqalersimanermik kiisalu Royal Greenlandimut 500 millioner koruuninik aningaasaliisariaqalersimanermik ukioq taanna. Taamaakkaluartorli suli amingartoortuapput 400 millioner koruunit. Allatut oqaatigalugu Siumut naatsorsuinerlussimavoq milliardip affaata missaanik.

Demokraatini paasivarput Siumut 2006-mi aningaasarsiornerup ingerlanissaanut siulittuinerlorujussuarsimasoq aamma qularaarput partip siulittuinermut pikkorinnerulersimanissaa. Tamanna tunngavigalugu maannakkut naalakkersuisoqatigiisut ukiuni siullerni marlunni amingartoorteqariarluni ukiuni tulluuttuni marlunni sinneqartooruteqarnissamik pilersaaruteqarnerat sattannertut isigaarput. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit aamma paasivaat taamatut pilersaruteqartarneq ernumanartortaqartartoq, aningaasartuuteqartoqareertarmat suli isertitsisoqanngitsoq. Demokraatini isumaqataavugut

aamma oqaluttuarisaanermi pisimasut tamanna takutippaat.

Demokraatinili nuannaassagaluarpugut Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup uangut Aningaassaqaqarnermullu Siunnersuisoqatigiit saammarsarsinnaasuuppatigit. Taamaaliorsinnaavoq massakut oqaluttuulluta qanoq iliorniarnarluni pisarsimasut uteqqinniarnagit. Iluarsartuussinerit suut Naalakkersuisut aallartinniarpaat? Isertitassat/Isertitassanut periarfissat suut Naalakkersuisut pilersinniarpaat? Sipaartissat suut piviusunngortinneqarniarpat? Sumi pisariillisaasoqarniarpa aamma qanoq pisariillisaasoqarniarpa?

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup tamakku akisinnaasariaqarpai.

Sunniiniarnerit uukapaatitsiniarnerillu

Piffissanngorpoq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup nersualaalaarnissaa. Politikkikkut periuseq ataaseq pikkoriffigilluinnalernikuuaa; sunniiniarneq. Arlaleriarluni tusagassiutinut annguttarnikuuaa 2014-mut Aningaasanut Inatsisissami amingartoorutit annikillisissimallugit. Arlaatigit eqqortortaqaqpoq aningaasanut inatsisissap suliarinerata nalaani amingartoorutit ikiliallassimmammata, tamannali pingaarnersiuiinermik, iluarsartuussinernik imaluunniit politikkikkut siulittuillaqqinneq tunngavigalugu iliuuseqarnermik pissuteqanngilaq.

Paarlattuanik tamanna pissuteqarpoq teknikkikkut iluarsiillatsiartarnermik, pappiaqqanik nalilinnik isumaatsumik nioqquteqarsimanermik aamma innarluutilinnik sullissinerup iluani kukkusumik pingaarnersiuiinermik pissuteqarpoq, malunnarmat innarluutilinnut siunnersuisarfissaq taamaatiinnarneqarsimasoq, naak politikkikkut tapersorsorneqarlualuartoq. Uani oqallinnermi Naalakkersuisut tamanna pillugu nassuiaateqaqquneqarput.

Demokraatini erngiinnaq oqaatigissavarput Namminersorlutik Oqartussat GrønlandsBANK-imut piginneqataassutaasa tunineqarnissaannut akerliugatta. Piginneqataassutsit naleqarluartut paasinarpoq aamma malunnarpoq nalikilligallarnaviannngitsut siunissami. Tuniniaanissaq Aningaasanut Inatsimmi amingartoorutit matuniaannarlugit akuersaarneqarsinnaanngilaq.

Landskarsip ingerlatsinermut aningaasartuutaanik aqutsisinnaannginneq pissutigiiinnarlugu piginneqataassutsinik tuniniaaneq ungaralaannguaq isigineruvoq. Assigiinnarpaa qallinnut quisoorneq sivikitsuaqqami uunnalaarumalluni – imaaliallaannarli nillerteqqissaq qarliillu millutsillutik. Tassunga atatillugu Demokraatini maluginiarparput Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata taamatullu Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit inneersuussutigimmassuk, allagartat piginneqataassutsit tuniniarneqartariaqanngitsut.

Naggataatigullu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq qinnuigissavarput innuttaasunik uukapaatitsiniarnini unitsissagaa. Malugaarput piginneqataassutsimut allagartanik tunisiniarnermut atatillugu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq oqarsimasoq, NunaFonden Namminersorlutik Oqartussanit nakkutigineqartoq. Taamaattoqanngilaq. NunaFondenimi aalajangiisarnernut Namminersorlutik Oqartussat sunnguamilluunniit sunnuteqanngillat – aalajangiisartut tassatuaapput NunaFondenii siulersuisui.

Ajoraluartumik ataasiaannarluni taamaaliortoqanngilaq. Oktobarip naalernerani tusagassiutinut nalunaarut aqutigalugu Demokraatini erseqqissaassutigaarput, Partiinut tapiisarneq pillugu Inatsisartunut akissuteqarnermini Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq kukkusunik paasissutissiisimasoq.

Taamaattumik Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq qinnuigissavarput siunissami eqqortoq qanermiorilissagaa. Inatsisartuni suleqatigiinnermut kajumissaataanngilaq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup naloginnaannaliortarnera.

Allannguutissatut siunnersuutit

Naalakkersuisut aappasaaneerinermit atatillugu allannguutissatut siunnersuutinik arlalinnik saqqummiussaqqarput – eqqortumik tassagaanni 125-nik. Demokraatii taakku ilaat eqqaallatsiassavagut.

Aallaqqaasiutigalugu Naalakkersuisut nersuaalaarusuppagut siullermeerinermit atatillugu oqaaseqarnitsinni mianersoqqussutitsinnut naalaarsimammata. Tassani erseqqissarparput pitsaanngitsoq Namminersorlutik Oqartussat inissiaataasa ataatsikkut tuniniarnissaat, isumarput

naapertorlugu illunik tuniniaaneq innarlerneqartussaammat. Aningaaseriviit isumaqatigaatigut Naalakkersuisullu qujanartumik mianersoqqussutigut tusaavaat. Qujanaq.

Demokraatini aamma kusanartutut isigaarput kræftimut pilersaarummut Naalakkersuisut aningaasaliimmata. Demokraatini tamanna siunnersuutigeqqaaratsigu partiit tamarmik ilaliipput uangullu nuannaarutigaarput siunertaq kusanartoq tamatta suleqataaffigisinnaagatsigu. Taamaattumik qujanaq – kisianni pilersaarut sapanginniaqinagu.

Paarlattuanilli Naalakkersuisut nersualaartariaqanngilluinnartutut isigaagut nammineerlutik akuerineqarsinnaanngitsumik kommuninut bloktilskudiniq nutaamik agguaaqqissimanerat pissutigalugu. Sakkortuumik akerlilerparput Naalakkersuisut kommuninut naqitamik isumaqatigiisummik sumiginnaasimmata tillinniatullu unnuaannakkut Kommuneqarfik Sermersuup karsia 20 millioner koruuninik tilliffigalugu kingornalu Kommune Kujallermut kiisalu Qaasuitsup Kommunianut tunniullugit. Allaangilaq isumaqartoqartoq Demokraatit Kommuneqarfik Sermersooq aqukkaat IA-lu kujataani avannaanilu kommuninut Siumumik siuttuuffigineqartunut akiliissasoq.

Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasunut kinguneri sakkortupput. Naalakkersuisut aalajangiinerat pissutaalluni kommunimi akileraarut 1 procentpointimik qaffattariaqalersimavoq. Naalakkersuisut pissutitssaqanngillat iliuserfik tanngassimaarutigissallugu.

Isumaliutissiisummi atuarsinnaavarput, Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap allannguutissatut siunnersuummut normu 120-mut isummernissartik kinguartissimagaat, tassani Naalakkersuisut kissaatigaat kontomi pingaarnermi 20.11.51-mi isertitassatut taggitat appartinneqassasut, iluarsartuussinerit kinguneri, 2016-mi 2017-milu, 2016-mi 20 millioner koruuninik 2017-milu 50 millioner koruuninik – oqaatiginngilluinnaqqissaarluguli allannguinermit suna tunuliaqutaanersoq. Taamatut periuseqarneq ajoraluartumik Naalakkersuisut ilisarnaatigilersimavaat, naak qineqqusaarnermi oqarnikuugaluarlutik Naalakkersuisuni ammanersaaniarlutik inatsisinullu maniguunnerpaaniarlutik. Ajoraluartumilli killormorluinnaq pisoqarpoq.

Demokraatini maannakkut kontomi pingaارnermi 20.11.51-mi 112 aamma 172 mio. koruuninik isertitaqarnissamut 2016-mi 2017-mi missingersuuteqarneq tatiginngilarput. Naalakkersuisut manna tikillugu ersarissumik unneqqarissumillu innuttaasunut Inatsisartunullu oqaatigisinnaanikuunngilaat Naalakkersuisut Akileraارnermut Tungiuinernullu isumalioqatigiisitat innersuussutaannut qanoq isumaqarnersut. Taamaakkaluartoq isumalioqatigiisitat suliaa naapertorlugu iluarsartuussinerit pissutigalugit taamannaannaq isertitaqarniarlutik taggiipput. Iluarsartuussinerit nipaarsaarunneqarniarnerlutik aatsaallu saqqummiunneqarlutik Inatsisartut naaggaarsinnaajunnaareerpata? Tamanna kingullermik misigaarput aatsitassanik paaangilluinnarnissamut aalajangersagaq allangortinneqassammat. Tassani Naalakkersuisut nalunaarut Inatsisartunut saqqummiunnaveersaarpaat. Maannakkut Naalakkersuisut paasissutissanik isertuusseqqilerput. Naalakkersuisut tunuliaqutaasa amerlanerussuteqaqqalaartut qanoq sivisutigisumik inooqataaffigisinnaavaat ataqqineqaratik pineqartuarnertik?

Naak Naalakkersuisut Inatsisartunut paasissutissiinissaminnut piumasseqaratillu piumannikkaluartut Demokraatini paasivarput Naalakkersuisut pilersaarutigigaat pensionisiat iluanni ilanngaataasartut allangortinnissaa, pineqarlutik pensionisiaqalernissamut nammineq katersat. Inimi maani tamatta ilisimareeraluarparput, taamatut iluarsartuussinissaq mianersoqqussutigineqartarnikuusoq. 2003-mi siunnersuut tassunga assigusoq tunuartinneqarpoq kattuffippaalussuit sakkortuumik akerliummata. Iluarsartuussineq taamaattoq Savalimmiuni misilinneqarnikuugaluarpog, iluatsitsiviunngitsumilli. Tamatuma saniatigut nunap aningaasarsiornera eqqarsaatigalugu suliaq peqqinnangilaq, taamaallaat siunertaammat pisortat atuinerisa siuartinissaat kinguaassagut innarlerlugit taamatullu aamma sulisartoqarnerup eqaattumik ingerlanneqarneranut ajoqusiisumik. Tassunga atatillugu Naalakkersuisut aperissavakka, pilersog pillugu sulisartoqarnerup iluani illuatungeriit, pensioninut karsit kattuffiillu qaqugu ammasumik oqaloqatigineqalersaarnersut – taakku pilersaarummut suli ilaappata.

Allanguutissatut siunnersuutit taasissutigilerutsigit paasinarsissaaq Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliami ilaasortat allanguutissatut siunnersuutininut amerlasuunut isummernissartik kignuartissimagaat. Malunnarpoq ataatsimiititaliap isummernissaanut paasissutissat naammattut

pigineqarsimangitsut. Tamatuma naqissuseqqiinnarpaa, Naalakkersuisut Inatsisartunut naammattumik ataqqinnissuseqanngitsut.

Siunissami iliuusissat

Demokraatini kissaatigaarput isumaqatigiissutigissagipput – akissarsianut akileraarut – tassa sulinermut akileraarut ukiuni tulliuuttuni sisamani qaffanneqassanngitsoq. Kissaatigaarput ullumi immitsinnut neriorsoqatigiissasugut qinigaaffiup matuma ingerlasup sinnerani akileraarummik qaffaasoqassanngitsoq, isertitassallu allami nassaarineqartassasut sulinermut akileraarummik qaffaanikkuunngitsoq.

Aamma kissaatigaarput ingerlatseqatigiiffinnut akileraarut malunnartumik appartinneqassasoq, nunanut allanut unammillersinnaanngorlugu. Tamanna piaarnerpaamik pisariaqarpoq.

Aamma kissaatigaarput misissuisoqalissasoq, paasiniaarlugu immikkoortuni suni naapertuunnersoq ingerlatseqatigiiffinnik imminut ingerlattunik peqarnissaq aamma immikkoortuni suni ingerlatseqatigiiffinnik pisortanik pigineqartunik peqarnissaq aamma immikkoortuni suni namminersortunngorsaanaissaq naapertuutissanersoq.

Demokraatini mannakuugallartoq oqaatigisinnaanngilarput 2014-mut Naalakkersuisut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuutaanut akuersissanerluta akerliliissanerlotaluunniit. Tamanna isummerfigiumaarparput pingajussaaneerilerutta. Isummernissatsinnut apeqqutaassaaq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq aningaasanut inatsisissamut atatillugu kissaatitsinnut qanoq inussiarnisaartigissanersoq.

Siunnersuutip Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliami sukumiisumik suliarineqaaqqinnissaa innersuussutigaarput.

Qujanaq.